

اعلام و موصول ۲۲۸۵ ۴۴۹

اخبار
درویش خان

در مطبوعات، از دوران قاجار تا عصر حاضر

به کوشش

مهدی نورمحمدی

www.ketab.ir

مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهر

تهران ۱۴۰۱

فهرست نویسی پیش از انتشار

-
- سرشناسه : نورمحمدی، مهدی، ۱۳۵۱- ، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور : اخبار درویش خان در مطبوعات، از دوران قاجار تا عصر حاضر / به کوشش مهدی نورمحمدی.
مشخصات نشر : تهران: ماهور، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری : ۲۵۶ ص.: مصور، عکس-
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۲-۹۵-۱
وضعیت فهرست نویسی : فیا
یادداشت : نمایه.
موضوع : درویش، غلامحسین ۱۲۵۱-۱۳۰۵.
موضوع : موسیقیدانان ایرانی -- قرن ۱۳ ق. -- پوشش مطبوعاتی
Musicians -- Iran -- 19th century-- Press coverage
رده بندی کنگره : ML ۴۱۰
رده بندی دیویی : ۷۸۹/۰۹۲
شماره ی کتابشناسی ملی : ۸۷۸۸۹۷۵
-

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور

تهران، خیابان خراسانی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف

کد پستی: ۱۶۱۱۹۷۵۱۶

تلفن: ۷۷۵۰۲۲۰۰

www.mahoor.com info@mahoor.com

اخبار

درویش خان

در مطبوعات، از دوران قاجار تا عصر حاضر

به کوشش

مهدی نورمحمدی

تصویرسازی جلد: مهدی فراهانی

صفحه‌آرایی: پویا دارابی

چاپ اول: ۱۴۰۱

تعداد: ۵۰۰ جلد

لیتوگرافی: باران

چاپ و صحافی: ثمین

© حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۲-۹۵-۱ ISBN: 978-964-8772-95-1

فهرست

.....	مقدمه	۹
.....	اخبار	۱۹
.....	۱. نوشته روزنامه نوبهار درباره کنسرت عارف که به کوشش درویش خان اجرا شد	۲۱
.....	۲. تشکر عارف از درویش خان و دیگر اساتید به دلیل مساعدت در اجرای کنسرت	۲۱
.....	۳. اعلان کنسرت درویش خان و حسین خان اسماعیل زاده در گراند هتل	۲۳
.....	۴. اعلان کنسرت درویش خان و حسین خان اسماعیل زاده در گراند هتل	۲۳
.....	۵. غزل هایی که طاهرزاده در کنسرت درویش خان و حسین خان اسماعیل زاده خواند	۲۴
.....	۶. اعلان دومین کنسرت درویش خان و حسین خان اسماعیل زاده در گراند هتل	۲۶
.....	۷. اعلان سومین کنسرت درویش خان و حسین خان اسماعیل زاده در گراند هتل	۲۷
.....	۸. انتشار غزل های سومین کنسرت درویش خان و حسین خان اسماعیل زاده	۲۸
.....	۹. اعلان کنسرت درویش خان در منزل صاحب اختیار به نفع حریق زدگان آمل	۲۹
.....	۱۰. تقدیم ۵۰ تومان از عایدات کنسرت توسط درویش خان برای فقرای تهران	۳۱
.....	۱۱. اعلان برگزاری کنسرت درویش خان، مختاری و طاهرزاده به نفع فقرای تهران	۳۲
.....	۱۲. اعلان برگزاری کنسرت درویش خان، مختاری و طاهرزاده به نفع فقرای تهران	۳۲
.....	۱۳. اعلان برگزاری کنسرت درویش خان، مختاری و طاهرزاده به نفع فقرای تهران	۳۳
.....	۱۴. گزارش کنسرت درویش خان، مختاری و طاهرزاده به نفع فقرای تهران	۳۴
.....	۱۵. اعلان کنسرت درویش خان، مختاری و طاهرزاده به نفع ملک الشعرای بهار	۳۶
.....	۱۶. اعلان کنسرت درویش خان، مختاری و طاهرزاده به نفع ملک الشعرای بهار	۳۷
.....	۱۷. گزارش کنسرت درویش خان، مختاری و طاهرزاده به نفع ملک الشعرای بهار	۳۸
.....	۱۸. گزارشی از کنسرت درویش خان به نفع مدرسه ایتمام	۳۹
.....	۱۹. گزارش کنسرت درویش خان و شرکت خیریه به نفع مدرسه ایتمام	۴۰
.....	۲۰. اعلان انتخاب نام خانوادگی درویش توسط درویش خان در روزنامه ایران	۴۱
.....	۲۱. اعلان کنسرت درویش خان و رکن الدین مختاری به نفع مدرسه ایتمام	۴۲

۲۲. اعلان کنسرت درویش‌خان و رکن‌الدین مختاری به نفع مدرسهٔ ایتام ۴۲
۲۳. اعلان کنسرت درویش‌خان و رکن‌الدین مختاری به نفع مدرسهٔ ایتام ۴۳
۲۴. گزارشی از کنسرت درویش‌خان و رکن‌الدین مختاری به نفع مدرسهٔ ایتام ۴۵
۲۵. اعلان کنسرت درویش‌خان و جمعیت خیریهٔ ایتام در گراند هتل ۴۸
۲۶. اعلان کنسرت درویش‌خان و جمعیت خیریهٔ ایتام در گراند هتل ۴۹
۲۷. گزارشی از کنسرت درویش‌خان و جمعیت خیریهٔ ایتام در گراند هتل ۵۰
۲۸. اعلان گاردن پارتی بهارستان به نفع غارت‌زدگان ارومیه و کنسرت درویش‌خان در آن ۵۲
۲۹. گزارشی از گاردن پارتی بهارستان و اشاره به کنسرت درویش‌خان ۵۳
۳۰. تشکر کمیسیون گاردن پارتی بهارستان از درویش‌خان و دیگر افراد ۵۴
۳۱. صورت خلاصهٔ عایدات گاردن پارتی بهارستان و کنسرت درویش‌خان ۵۵
۳۲. اشارهٔ مترجم‌الممالک به خدمات درویش‌خان به موسیقی ایرانی در مدرسهٔ موزیک ۵۷
۳۳. اعلان کنسرت درویش‌خان در گراند هتل در روزنامهٔ ایران - ۵ آذر ۱۳۰۰ ۵۷
۳۴. اعلان کنسرت درویش‌خان در گراند هتل در روزنامهٔ ایران - ۱۲ آذر ۱۳۰۰ ۵۸
۳۵. اعلان کنسرت درویش‌خان در گراند هتل در روزنامهٔ ایران - ۱۶ آذر ۱۳۰۰ ۵۹
۳۶. گزارشی از کنسرت درویش‌خان در گراند هتل در روزنامهٔ ایران - ۱۷ آذر ۱۳۰۰ ۶۰
۳۷. گزارشی از کنسرت درویش‌خان در گراند هتل در روزنامهٔ ایران - ۱۹ آذر ۱۳۰۰ ۶۲
۳۸. اعلان کنسرت درویش‌خان در گراند هتل در روزنامهٔ ایران - ۳۰ آذر ۱۳۰۰ ۶۴
۳۹. ساخت موسیقی نمایش «بیجهٔ گدا» اثر میرزادهٔ عشقی توسط درویش‌خان ۶۶
۴۰. ساخت موسیقی نمایش «بیجهٔ گدا» اثر میرزادهٔ عشقی توسط درویش‌خان ۶۷
۴۱. اشارهٔ عارف به ابتکارات درویش‌خان در موسیقی در مقالهٔ «فتوای من» ۶۷
۴۲. اعلان کنسرت درویش‌خان برای پنجمین سال انتشار روزنامهٔ ناهید ۶۸
۴۳. اعلان کنسرت درویش‌خان برای پنجمین سال انتشار روزنامهٔ ناهید ۶۹
۴۴. گزارشی از کنسرت درویش‌خان برای پنجمین سال انتشار روزنامهٔ ناهید ۶۹
۴۵. خبر درگذشت درویش‌خان در روزنامهٔ اطلاعات - ۲ آذر ۱۳۰۵ خورشیدی ۷۱
۴۶. نوشتهٔ حیدر رضازاده دربارهٔ درگذشت درویش‌خان در روزنامهٔ اطلاعات ۷۲
۴۷. خبر درگذشت درویش‌خان در روزنامهٔ اقدام - ۳ آذر ۱۳۰۵ خورشیدی ۷۳
۴۸. نوشته و شعری در ثنای درویش‌خان به قلم پرتو علوی - ۳ آذر ۱۳۰۵ ۷۴
۴۹. خبر درگذشت درویش‌خان در روزنامهٔ کوشش - ۴ آذر ۱۳۰۵ ۷۴
۵۰. چگونگی درگذشت، تشییع و ترحیم درویش‌خان به روایت روزنامهٔ ناهید ۷۵
۵۱. دل‌نوشته‌ای دربارهٔ درگذشت درویش‌خان به قلم ابراهیم ناهید ۷۶

۵۲. مطلبی درباره مقایسه مقام هنرمند در ایران و فرانسه در روزنامه ناهید ۸۰
۵۳. ماده تاریخ فوت درویش خان، سروده یحیی دولت آبادی ۸۱
۵۴. قطعه‌ای در رثای درویش، سروده علی پرتو ۸۱
۵۵. انتقاد روزنامه ناهید از بلدیۀ برای دریافت پول گل‌های تشییع درویش خان ۸۲
۵۶. نوشته حیدر رضازاده خطاب به یاران درویش خان به مناسبت هفتمین روز فوت وی ۸۲
۵۷. اعلان کنل وزیر دربارۀ مجلس یادبود درویش خان در مدرسۀ عالی موسیقی ۸۲
۵۸. گزارش برگزاری مجلس یادبود درویش خان در مدرسۀ عالی موسیقی ۸۳
۵۹. ماده تاریخ درگذشت درویش خان، سروده شکوہ یزدی ۸۶
۶۰. توضیح روزنامه ناهید درباره انتقاد از بلدیۀ تهران ۸۷
۶۱. ماده تاریخ درگذشت درویش خان، سروده معز دیوان فکری در روزنامه ناهید ۸۸
۶۲. گزارش برگزاری مراسم هفتمین روز درگذشت درویش خان در روزنامه ناهید ۸۹
۶۳. تشکر شاگردان درویش خان از روزنامه ناهید بابت برگزاری مراسم هفتم وی ۹۰
۶۴. ماده تاریخ درگذشت درویش خان، سروده معز دیوان فکری در روزنامه ستارۀ ایران ۹۱
۶۵. تشکر روزنامه ناهید از رئیس خطبه به دلیل رسیدگی به پروندۀ تصادف درویش خان ... ۹۲
۶۶. مقاله‌ای در نقد نوشته حیدر رضازاده با عنوان «تار مرد» در روزنامه ناهید ۹۲
۶۷. خبر برگزاری چهلمین روز درگذشت درویش خان در روزنامه ناهید ۹۴
۶۸. خبر برگزاری چهلمین روز درگذشت درویش خان در روزنامۀ اطلاعات ۹۴
۶۹. گزارشی از مراسم چهلمین روز درگذشت درویش خان در روزنامۀ اطلاعات ۹۵
۷۰. گزارشی از مراسم چهلمین روز درگذشت درویش خان در روزنامه ناهید ۹۶
۷۱. تصمیم اعضای کمیسیون «به یاد درویش» برای اهدای سه تار درویش خان به موزۀ ملی ۹۸
۷۲. خبر کمک کمال الملک به خانوادۀ درویش خان در روزنامه ناهید ۹۸
۷۳. انتشار خبر برقراری مقرری برای خانوادۀ درویش خان توسط دولت در روزنامه ناهید ۹۹
۷۴. انتشار سخنرانی حبیب‌الله خان شهاب در مراسم چهلمین روز درگذشت درویش خان ۹۹
۷۵. انتشار شعری درباره تاریخ فوت درویش خان در روزنامه ناهید ۱۰۲
۷۶. شعری در رثای درویش خان، سروده عاصی معلم ادبیات در روزنامه ناهید ۱۰۳
۷۷. انتشار شعر «مرثیۀ درویش»، سروده وحید دستگردی در روزنامه ناهید ۱۰۴
۷۸. انتشار شعر وحید دستگردی و مجدالعلی خراسانی در رثای درویش خان ۱۰۵
۷۹. شعری در رثای درویش خان در روزنامۀ نسیم شمال - ۲۹ دی ۱۳۰۵ ۱۰۷
۸۰. اعلان کنسرت به یاد درویش خان و ایرج میرزا توسط حسن اعتضادی ۱۰۸
۸۱. تذکری درباره کنسرت به یاد ایرج میرزا و درویش خان ۱۰۹

۸۲.	اعلان کنسرت حسن اعتضادی به یاد ایرج میرزا و درویش‌خان	۱۱۰
۸۳.	گزارشی از اقدامات انجام شده توسط کمیسیون «به یاد درویش»	۱۱۰
۸۴.	خبر انتشار اشعار امیرجاهد به یاد ایرج میرزا و درویش‌خان	۱۱۲
۸۵.	قسمت اول مقاله حیدر رضازاده درباره درویش‌خان در روزنامه اطلاعات	۱۱۳
۸۶.	قسمت دوم مقاله حیدر رضازاده درباره درویش‌خان در روزنامه اطلاعات	۱۱۴
۸۷.	قسمت سوم مقاله حیدر رضازاده درباره درویش‌خان در روزنامه اطلاعات	۱۱۶
۸۸.	قسمت چهارم مقاله حیدر رضازاده درباره درویش‌خان در روزنامه اطلاعات	۱۱۸
۸۹.	قسمت پنجم مقاله حیدر رضازاده درباره درویش‌خان در روزنامه اطلاعات	۱۲۰
۹۰.	قسمت ششم مقاله حیدر رضازاده درباره درویش‌خان در روزنامه اطلاعات	۱۲۱
۹۱.	اعلان موسی معروفی درباره اجرای کنسرت در گراند هتل	۱۲۳
۹۲.	نوشته سن آراکلیان رئیس سابق مدرسه موسیقی تفلیس درباره درویش‌خان	۱۲۴
۹۳.	اعلان کنسرت یحیی زربنجه به یاد درویش‌خان	۱۲۵
۹۴.	اعلان کنسرت حسین‌خان اسماعیل‌زاده به یاد درویش‌خان	۱۲۶
۹۵.	خبر درگذشت نورسید درویش‌همسر درویش‌خان	۱۲۶
۹۶.	خبر مراسم اولین سال درگذشت همسر درویش‌خان	۱۲۷
۹۷.	مقاله احمد خواص درباره درویش‌خان در مجله یادگار	۱۲۷
۹۸.	مقاله‌ای درباره درویش‌خان در ماهنامه موزیک ایران	۱۳۲
۹۹.	خاطرات مشیرهمایون از اجرای کنسرت به همراه درویش‌خان در رشت	۱۳۴
۱۰۰.	قسمت اول مقاله حسینعلی ملاح درباره درویش‌خان در مجله موسیقی	۱۳۶
۱۰۱.	قسمت دوم مقاله حسینعلی ملاح درباره درویش‌خان در مجله موسیقی	۱۴۴
۱۰۲.	مقاله‌ای مهم درباره درویش‌خان در مجله اطلاعات هفتگی - ۱۵ آذر ۱۳۳۶	۱۵۰
۱۰۳.	تحلیل یکی از آثار درویش‌خان در مجله موسیقی توسط هرمز فرهنگ - شهریور ۱۳۳۷	۱۵۹
۱۰۴.	اشاره روح‌الله خالقی به یکی از آثار درویش‌خان در مقاله «مودولاسیون»	۱۶۳
۱۰۵.	اشاره ساسان سپتا به درویش‌خان در مقاله «مکتب تار»	۱۶۷
۱۰۶.	برنامه کنسرت «جشن نصرت‌ملی» در انجمن اخوت در مجله سپید و سیاه	۱۷۰
۱۰۷.	شرح زندگی درویش‌خان به قلم حسن مشحون در فصلنامه موسیقی ماهور	۱۷۲
۱۸۳.	منتخب تصاویری از اخبار	
۲۱۵.	تصاویر	
۲۴۷.	نمایه	

مقدمه

یکی از برجسته‌ترین، مشهورترین و محبوب‌ترین چهره‌های موسیقی اصیل ایرانی در یکصد سال اخیر، بدون هیچ شکی غلامحسین درویش ملقب به درویش‌خان است. درویش‌خان چهره‌ای خاص و منحصر به فرد در تاریخ موسیقی ایران به شمار می‌رود. این خاص و منحصر به فرد بودن چه در نام و لقب این هنرمند، چه از لحاظ سرگذشت زندگی‌اش، چه از لحاظ تأثیری که بر موسیقی اصیل ایرانی بر جا گذاشته و چه در نوع درگذشت وی نیز به خوبی مشهود است.

درویش‌خان به علت سببایی اخلاقی و جاذبه شخصیتی، در زمان حیات خود محبوب موسیقی‌دانان و مردم زمانه خود بود و با گذشت نزدیک به یک قرن از درگذشت وی، بر این شهرت و محبوبیت بی‌نظیر هیچ گونه خدشه‌ای وارد نشده است.

نورعلی برومند در گفت و گو با هرمز فرهنگ درباره محبوبیت فراوان وی گفته است: «مرحوم درویش‌خان مردی بود فوق‌العاده باهوش و باشعور. سواد زیادی نداشت. از حیث معلومات، فوق‌العاده سواد نداشت. ولی این مرد در صورتی که در آن زمان ساز زدن و این شغل، اصولاً شغل خیلی محترمی نبود، مطربی بود ولی مرحوم درویش‌خان یک رفتاری داشت و یک خلقی داشت که هر جا وارد می‌شد همه مثل یک وزیر بهش احترام می‌گذاشتند. به این اندازه این مرد متین بود. [...] خیلی مورد احترام مردم بود.»^۱ درویش‌خان یکی از نخبگان فرهنگی عصر و چهره‌ای متشخص در ایران آن روزگار بود. او در طول زندگی نسبتاً کوتاه خود، روسیه، عثمانی، اتریش، فرانسه و انگلیس را سیاحت کرد و نام ایران را با نوای شورانگیز تارش در این کشورها پراوازه ساخت.^۲

۱. درس‌هایی از نورعلی برومند، دستگاه ماهور (درس‌هایی درباره ضربی‌ها، تصانیف و آوازخوانی)، گفت‌وگو و ضبط: هرمز فرهنگ، متن دفترچه: هومان اسعدی، انتشارات ماهور، ۱۳۸۴.

۲. در شماره ۵ روزنامه گرامافون نیز درباره مسیر حرکت درویش‌خان و نوازندگان همراهش چنین آمده است: «بعد از طی مسیری چهار روزه و عبور از شهرهای باکو، استانبول، وین و پاریس، گروه خوانندگان و نوازندگان، کار خود را برای ضبط صفحات به طور جدی و مشتاقانه و با صرف ۶ تا ۸ ساعت وقت در هر روز آغاز کردند.» (به ترجمه و هزر پوراحمد)

وی علاوه بر جاذبه ذاتی و کاریزمای شخصیتی خود که مخاطب را وادار به احترام می‌کرد، موسیقی‌دانی مبتکر، نوآور، خوش‌قریحه و خلاق بود و همین ویژگی‌ها شخص سختگیر و مشکل‌پسندی چون عارف قزوینی را که کمتر به تعریف هنرمندی لب برگشوده است وادار ساخت تا درباره وی چنین بگوید: «منکر نیستم ذوق سرشار ایشان، سلیقه تصرفات، تراوشات مضراب، ترشحات فکری دماغ درویش‌خان تا کنون در ایران سابقه نداشته است.»^۳ کلنل علی‌نقی وزیری نیز که نظر مثبتی به موسیقی‌دانان پیش از خود نداشته و در خطابه‌های چهارگانه خود آنان را مطرب نامیده، در تمجید از درویش‌خان و خدمات او چنین نوشته است: «غلامحسین‌خان معروف به درویش‌خان، تارزن و سه‌تارزن صاحب ذوق سلیم، مخصوصاً خیلی ضربی و تا حدی هم نت می‌دانسته. از پیش‌درآمد و تصنیف و رنگ‌هایی که می‌ساخته عموماً موزون و بامعنی است، مخصوصاً رنگ‌هایش. سیم ششم تار از روی سه‌تار از اضافاتی است که او نموده، یعنی تا آن وقت پنج سیم معمول بوده. آدم شیرین و ملایمی بوده و باعث تربیت طالبین زیادی گشته.»^۴

درویش‌خان یکی از نخستین موسیقی‌دانان نوگرای ایرانی محسوب می‌شود و ویژگی تجددخواهی او نیز در این است که ریشه در سنت‌ها دارد و با موازین موسیقی اصیل ایرانی در تضاد نیست.

ساخت پیش‌درآمد به مفهوم امروزی و بسط و گسترش این فرم از موسیقی، ساختن دماغه استخوانی بر روی کاسه کوچک تار، افزودن به پرده‌های تار و اضافه کردن سیم ششم به تار به تقلید از سیم چهارم سه‌تار، از جمله ابداعات وی در موسیقی ایرانی است. درویش‌خان یکی از پیشگامان اجرای کنسرت در ایران است. وی به همراه عارف قزوینی در یک بازه زمانی حدوداً بیست ساله، (از پیروزی انقلاب مشروطیت در سال ۱۲۸۸ تا هنگام انقراض سلسله قاجاریه در سال ۱۳۰۴ خورشیدی) بازیگران اصلی برپایی کنسرت در ایران بوده‌اند.

درویش‌خان موسیقی‌دانی متعهد و دارای عواطف اجتماعی سرشار بود و بر اساس وجدان بیدار خود، هرگز نمی‌توانست نسبت به رویدادهای اجتماعی و دردهای مردمش بی‌تفاوت باشد. از همین رو، علاوه بر ویژگی‌های اخلاقی و خدمات ارزنده به موسیقی ایرانی، آنچه نام این هنرمند بزرگ را جاودانه ساخته، حضور پررنگ او در مناسبت‌های اجتماعی و نفع رساندن به جامعه از طریق موسیقی است.

۳. ستاره صبح، سال اول (چهارم)، شماره ۵، شنبه ۲۶ دی‌حج۱۳۴۳، ۲۷ تیر ۱۳۰۴، ص ۲. (خبر ۴۱)

۴. تاریخ موسیقی ایران در نسخه دستنویس کتاب تاریخ موسیقی علی‌نقی وزیری، سپنتا حامدی‌نژاد، فصلنامه موسیقی ماهور، شماره ۸۹، پاییز ۱۳۹۹، ص ۲۰۵.

کنسرت به نفع بازماندگان مجاهدین مشروطه، فقرای تهران، کودکان یتیم، حریق‌زدگان بازار تهران، حریق‌زدگان آمل، غارت‌زدگان ارومیه و قحطی‌زدگان روسیه، از جمله اقدامات ارزشمند اجتماعی این موسیقی‌دان بزرگ ملی است.

ابراهیم ناهید مدیر روزنامه ناهید در خصوص خدمات اجتماعی درویش‌خان از طریق موسیقی نوشته است: «من درویش را نمی‌توانم فراموش کنم، زیرا در جشن نصرت ملی در خانه از بیداد استبداد خراب مرحوم ظهیرالدوله، درویش را در میان آلاچیق مغروق از گل و ریاحین دیدم که مانند رب‌النوع‌های یونانی سازش را به دست گرفته و هزارها نفوس بشر را مدهوش رشته‌های تار خود کرده و کیسه‌های مملو از طلا و نقره ناز شست خودش را به روی طبق اخلاص گذارده و به وراث مقتولین راه حریت و آزادی اعطا می‌کند! من درویش را نمی‌توانم فراموش کنم، زیرا در گاردن‌پارتی پارک امین‌الدوله که به منفعت مجاهدین مجروح و وراث مقتولین بی‌خانمان و به افتخار فتح اردوی ملی و شکست اردوی استبداد داده می‌شد، درویش را در سن ارکست دیدم که با آهنگ‌های ابتکاری و تازه خود، انقلابی بر پا کرده و سرها را از شور وطن‌پرستی پر ساخته و باز بدون چشم‌داشت به دیناری ذخائر دنیوی، هر چه عاید شد نثار مستحقینش کرد! من درویش را نمی‌توانم فراموش کنم، زیرا پلچۀ بولادین و مغز پر از فکر و ذوق او بیشتر از جیب و خزانه سلاطین تاجدار گذشته، به این ملت سیه‌روزگار استفاده رسانید! درویش با چند تار سیم آلت موسیقی و با نوت‌های ابتکاری خودش فریاد استغاثۀ حریق‌زدگان آمل، حریق‌زدگان بازار طهران، غارت‌شدگان ارومیه، جواب و لیبیک اجابت گفته و دست آن‌ها را گرفته، تا آن جا که قادر شد و وظیفه او بود، از پریشانی نجات داد!»^۵

درگذشت نابهنگام و دلخراش درویش‌خان داغی بر دل دوستان و دوستان وی بر جا نهاد و افسوس که چراغ عمر این هنرمند بزرگ مردمی که می‌توانست بیش از این در خدمت موسیقی ایرانی و جامعه خود باشد در اثر یک سانحه تصادف خاموش شد.

نام درویش‌خان به دلایلی با اولین و اولین‌ها در موسیقی ایرانی پیوند خورده است. وی:

- اولین موسیقی‌دان سنت‌گرای ایرانی است که با اهدای نشان تبرزین، به هنرجویان ممتاز موسیقی گواهی‌نامه فارغ‌التحصیلی داد.

- اولین موسیقی‌دان ایرانی است که در سفارتخانه یک کشور اروپایی (فرانسه) در تهران به اجرای موسیقی پرداخت.